

significamus tale *ubi* fundare talem ordinem distantiae ab alio tali *ubi*, ut hoc *ubi A* per suam entitatem tale sit, ut fundet ex. gr. relationem distantiae duorum palmorum ab *ubi B*, h. e. fundet relationem maioris distantiae, quam ab aliis praesentiis, a quibus minus et minus distet, et minoris distantiae ab aliis, a quibus magis et magis distet. » Esse autem fundamentum huius relationis est intrinsecum ubicationi cuique.

DEMONSTRATIO II PARTIS. *Locus* differt a *vacuo*. Nam 1º vacuum dicit carentiam realis extensionis; locus autem ab ea praescindit: nam locus est sive sit corpus, sive secus. Cum vero corpus non est, locus extrinsecus idem est re ac vacuum reale; locus intrinsecus idem est re ac vacuum ideale, cum et ipse tunc sit idealis; sed differunt semper ratione. 2º Vacuum praescindit ab immobilitate, locus vero, qui proprius locus est, ubi nempe est corpus, immobilitatem includit.

Locus differt a *distantia*. Nam 1º locus presse acceptus dicitur de spatio intra limites immobiles: distantia de spatio accipitur intra limites sive mobiles, sive immobiles. 2º Locus primario respicit extensem quod potest continere, vel a quo potest occupari; secundario limites quibus definitur: distantia primario respicit limites, et secundario extensem inter illa.

THESIS IX^a

I Proprium est corporeae substantiae esse in loco; II duplique modo in loco est, definitive, et circumscriptive. III Existentia corporum in loco, sive ubicatio non est realitas quaedam distincta a corpore ubicato. IV Nec certi loci acquisitio est ultimus sive praecipuus scopus motus localis.

DEMONSTRATIO I PARTIS. Esse in loco proprium est corporeae substantiae. Proprium primo modo (D. n. LXII) dicitur quod speciei alicui soli, omnibusque eius individuis, semperque convenit. Si rite accipiatur *to esse in loco*, proprium est primo modo corporeae substantiae. Nam distinguendum

est inter haec duo: *esse in loco*, et *esse alicubi*; hoc enim universalius est. *Esse in loco* est spatium aliquod extensem sua realitate occupare, et extenso circumstanti commensurari; ille est locus intrinsecus, hic extrinsecus. Ut autem aliquid alicubi sit, sufficit ut realitate sua puncto spatii praesens sit. Porro modus ille existendi in loco duplex adhuc concipi potest. Nam si elementa corporeae molis consideras, quae simplicia sunt, ea spatium extensem occupant simplici tamen modo, tota sua nempe realitate existentia in quavis parte illius spatii, et eadem ratione respondent extensis sibi similibus quibus contigua sunt. Si autem molem corpoream consideras, ea secundum sui partes diversas spatium extensem occupat, et eadem ratione commensuratur corporibus circumstantibus. Iam vero alterutro ex his modis esse in loco proprium est corporeae substantiae. Nam altero modo h. e. per partes sui diversas esse in loco, id solis corporibus, omnibusque, et semper saltem aptitudine sive exigentia (quod quidem sufficit) competit; sola enim et omnia corpora partes extra partes, easque distinctas habent. Ideoque hic modus existendi in loco nulli alii enti competere potest. Priore autem modo, quo entia simplicia diximus esse in loco, id quidem, iis solis, omnibusque, et semper saltem aptitudine sive exigentia, competit sed cum hac limitatione, nempe *naturaliter*, sive ex institutione seu destinatione suae naturae, ut superius declaravimus. Licet enim alia entia simplicia praestantiora, atque spiritus possint sua realitate spatium extensem occupare; id tamen non exigit eorum natura. Cum autem proprium primo modo ex pluribus quo proprium accipi potest, dicitur id quod soli speciei, omnibusque eius individuis et semper competit, intelligere licet id quod naturali destinatione enti competit, seu quod cum natura entis est necessario conneXum. Ergo.

DEMONSTRATIO II PARTIS. Ratione distinctionis unius loci ab alio, omnis enim locus finitus est (Th. praeced. 1), et ratione partium, quibus corpora occupant locum, duplex distinguitur modus existendi in loco, nempe *definitive*, et

circumscriptive. *Definitive* dicitur esse in loco, quod est *heic*, et non *alibi*: quare duo sunt elementa huius modi, alterum positivum, h. e. esse *heic*; alterum negativum, h. e. non esse *alibi*, ex quo denominatio modi desumpta est; nam sic locus, in quo corpus est, definitus est. Adverte hac in re posse haberi gradus. Scilicet quamvis corpus sit *heic et illuc* (quod fieri posse ostendemus Th. seq.), dummodo praeterea non sit *alibi*, h. e. dummodo non sit ubique, adhuc dici potest esse *definitive* in loco, non quidem in uno loco, sed in quibusdam locis, quia non est *alibi*, h. e. praeter ea loca. Si tamen esse *definitive in loco* ita exclusive accipias ut non sit corpus *alibi* praeter unum locum; quod in pluribus locis esset, negandum esset esse *definitive* in loco.

Esse definitive non est essentialis differentia του *esse in loco*, sed του *esse alicubi*; quod enim alicubi est, quocumque modo sit, si est ita *heic*, ut non sit *alibi*, est ibi *definitive*: quare et spiritibus, quocumque modo existant, sive se diffundentes in spatio, sive secus, competere potest.

Circumscriptive in loco esse dicitur, quod ita extensum spatium occupat, ut secundum diversas sui partes commensuretur, vel commensurari possit partibus aliorum corporum circumstantium. Hunc esse sensum huius formulae *circumscriptive* ex eo liquet, quod licet concedatur spiritus posse occupare spatium longum, latum et profundum, negatur tamen ibi eos esse *circumscriptive*.

Quocirca *circumscriptive* esse in loco proprium est corporum, quia sola et omnia, et semper, saltem aptitudine seu exigentia, possunt sic *circumscribi*.

Quaeres an modus proprius assignandus sit pro ipsis elementis, quae sint entia simplicia. Respondeo quod cum ea existant sicut existere potest spiritus, cum hoc tamen discrimine quod ea ubicatio ipsis est naturalis, libera vero spiritibus; quemadmodum pro hoc modo spirituum explicando, cum spatium occupant, nulla specialis formula exposita est, ita non est opus novam condere formulam pro entibus illis simplicibus. Dici autem possunt esse in loco

(quod iam est esse in spatio extenso) sed *simplici modo*, h. e. ut sint ubique tota.

Manifestum est corpora tum ratione loci intrinseci, tum ratione extrinseci esse in loco *definitive*. *Circumscriptive* autem sunt in loco primum ratione loci extrinseci, eo quod ambiuntur superficie aliorum corporum, iisque commensurantur; solius autem loci intrinseci ratione sunt in loco *circumscriptive* in potentia; quoniam partes habent extra partes in spatio quod occupant; quibus partibus aliae partes distinctae circumstantium corporum respondere possunt.

DEMONSTRATIO III PARTIS. Huius quaestionis solutio iam in Ontologia Th. XVII De Modis, praecoccupata fuit. Brevis nunc expeditus. Evidens est enim cum corpus est in aliqua parte spatii, aliquaque corporibus praesens est, esse eo ipso in loco, nec alia re superaddita indigere, ut formaliter constituatur in loco. Sane si fiat hypothesis huius realitatis, supponere etiam licet quod ceteris aliis manentibus Deus eam auferat vel destruat; porro ea desinente, si cetera alia manent, corpus necessario pergit esse in loco, non secus ac prius; neque concepi a nobis potest non locatum. Ergo ubicatio est modus quidam existentis in loco, modus realis, quia esse in loco verificatur independenter a conceptu nostro; modus accidentalis, quia nullus locus est essentialis corpori; licet generatim esse in aliquo loco sit corpori naturale. Modus iste est relatio realis contenti ad continens, seu mensurati ad mensuram quoad locum extrinsecum; est fundamentum relationis, quoad locum intrinsecum; pro quo confer dicta a De Lugo in Th. praeced. p. I. Coroll.

DEMONSTRATIO IV PARTIS. Cum veteres censerent locum esse corporibus naturalem, sursum levibus, gravibus deorsum, conservantem et perficiemt ea, ac sub hoc respectu iis nobiliorem; putabant quoque motum levium et gravium ab intrinseco principio esse, ac specificē ea inter se differre; inditum autem motum esse a natura, ut unumquodque corpus locum suum peteret. Constat nunc corpora non sursum ascendere, nec deorsum vergere ut aliquam sedem sibi propriam acquirant, omnemque levitatem esse relativam, ipsamque gra-

vitatem ex libera lege conditoris, omnia simul vincentis, pendere: quae quidem in scientiis naturalibus demonstrantur. Ceterum ratio docet 1º corpora comparata cum universo spatio indifferentia per se esse ad quamlibet eius partem: quod si 2º ex coniunctione cum aliis corporibus quaedam melius se habent, id non ex natura loci seu continentis, sed ex ratione influxus sive causalitatis aliorum in ipsa proficiunt.

His positis, si sermo sit de motu corporum, sepositis corporibus animalium, quamvis corpus cum movetur locum aliquem acquirat; non tamen finis a natura vel ab auctore naturae intentus per motum eorum est acquisitio loci. Nam si moverentur ut locum acquirerent, 1º moverentur ut moverentur; moveri enim est mutare locum: 2º motui deberet succedere quies, et quies deberet esse praestantior motu; atqui plurima, ut corpora omnia caelestia, non exclusa tellure, sunt semper in motu, omnesque atomi cuiuscumque corporis continuo centur motu: praeterea quies corporum non est modus se habendi praestantior motu: neque enim concipienda est sicut quies animi, quae est sita in possessione boni, sed quies corporum est pura negatio motus. Finis ergo intentus a natura per motum est prorsus alius; illudque est quod motu obtinetur, phaenomena scilicet omnia physica, puta, lux, calor, magnetismus, vegetatio organicorum etc. quae desinente motu, prorsus nihil essent.

Potestas autem se movendi data est quidem animalibus ut se moveant; finis autem intentus a natura per eorum motum non est alicuius loci acquisitio, nam aliquem locum acquirere est moveri seu mutare locum, sed vel est ut ea sibi comparare possint, quae sunt in diversis locis, vel ut ipso motu exerceantur, beneque ita sibi consulant.

THESIS X^a

Non repugnat aliquid corpus simul esse in pluribus locis discretis, vel esse totum in pluribus partibus unius spatii continui, sive realiter continui, sive secundum sensum: quod quidem in hypothesi continui virtualis non aegre explicatur.

Demonstratio. Corporum replicatio duplex, maioris claritatis gratia, distingui debet: altera *continua*, altera *discreta*. Ea est cum corpus idem est totum in pluribus partibus spatii continui, vel quod ad sensum continuum apparet: altera est, cum corpus totum simul est in partibus spatii a se dissitis. Si spatium non sit vere continuum, replicatio continua est realiter eadem ac discreta, licet apparenter differat. Exemplum utriusque habes in Sacratissimo Corpore D. N. I. Ch. in Sacramento Eucharistiae. Totum enim Corpus Christi est in omnibus vel tenuissimis partibus specierum consecratarum, quae est replicatio continua: et rursus totum Christi Corpus est in caelo, et sub omnibus speciebus consecratis quocumque in loco sint; quae est replicatio discreta. Constat proinde philosopho christiano possibilem esse replicationem corporum utramque; nam intrinseca natura Corporis Christi non alia est a natura ceterorum corporum. Quod de corporibus dicitur, id et de primis atomis, quibus constant, patet esse dicendum.

Iam vero qui pugnant pro continuo formali advertunt replicationem huiusmodi naturaliter quidem non esse possibilem; quod ex eo probatur quia nunquam, nisi aliquando intercedente aliqua Dei operatione, contingit, deest ergo naturae vis ad hunc effectum; ac defectum huius potestatis nos ipsi, qui corpus gerimus, sentimus: attamen possibilem esse supernaturaliter ex divina scilicet operatione quae potest omnia, quae essentiis rerum non repugnant. Itaque docent cum essentia corporeae naturae non pugnare replicationem. Nam per replicationem discretam, in qua maior videtur difficultas, corpus idem est ex. gr. in caelo et in

altari: atqui heic nulla est contradictio: contradictio enim foret, si esset in caelo, et non esset in caelo; si esset in altari, et non esset in altari; at id non ponitur, et esse in caelo per se non excludit esse in altari. Ergo nulla est contradictio quod aliqua res naturaliter limitata spatio sit in pluribus locis: igitur neque id repugnat essentialiae corporis; nam eatenus repugnaret, quatenus corpus est res spatio limitata. Praeterea in huiusmodi replicationibus multiplicantur relationes corporis ad corpora circumstantia, et etiam partes diversas spatii: atqui relationes has, quas idem corpus successive potest habere, non repugnat simul haberi: ratio est eadem ac superior, quia nempe una non excludit aliam. Est proinde hoc argumentum re idem ac prius: nam quod assumitur probandum: non repugnare relationes eas simul esse, est illud ipsum quod dicitur: corpus idem posse esse in pluribus locis.

Non videtur excussa satis difficultas omnis, quae haeret in conceptu ipsius naturae corporeae, cui specialis esse videtur limitatio loci. At in hypothesi continui virtualis ratio possibilitatis huius facti ex ipsa natura subiecti replicati derivatur. Sane demonstranda sit primum possibilis replicatio discreta. Certum est quod si atomi, quibus corpus constat, replicari possunt, et ipsum corpus potest replicari. Iam vero ponatur ens simplex, quod spatium quoddam occupet: et ut res sensibus subiiciatur, supponatur occupare extensionem comprehensam spatio lineae *A C*

A B C.

Quoniam simplex est, totum est secundum suam essentialiam in quavis parte huius spatii, totum in *A*, totum in *B*, totum in *C*. Quandoquidem ita res se habet, potest desinere esse in parte *C*, quin ipsum desinat esse. Eadem ratione potest desinere esse in parte *B*, quin esse desinat; nam totum iam est in *A* et *C*; et existentia in *B* non est necessaria neque existentiae in *A* neque existentiae in *C* per se spectatis. Potest ergo Deus efficere ut istud ens desinat esse in *B*, manens in *A* et in *C*

A....C

Atqui haec est existentia corporis in duobus locis discretis. Potest igitur ens simplex ponи a Deo in pluribus locis discretis, quorum nihil refert distantia sit nec ne magna aut parva; nam omnis difficultas est in ipsa distantia. Si autem potest Deus efficere ut ens simplex possit esse in pluribus discretis locis, potest ergo illud replicare, et replicatis omnibus entibus, quibus coaguntur corpus, replicare corpus in pluribus locis discretis: nam ens simplex potest esse totum in diversis partibus spatii, quin existentia eius in medio sive intervallo sit ei necessaria.

Id iam viderat Ptolemaeus Diss. Phys. Metaph. VI. Sect. 4. Concl. 1. ita decernens: « potest supernaturaliter competere corpori quod naturaliter competit Angelo quod spectat ad locum; quia esse in loco non est character proprius Angeli: porro Angelus potest esse totus in pluribus partibus continuis spatii. » Id autem quod de corporibus dicitur, facile intelligitur, si entia simplicia supponantur. Pergit ipse; « fac Angelum esse ubicatum definitive in tribus palmis continuis spatii: potest Deus nolle Angelum remanere in medio illo palmo, et tamen remanere in duabus extremis; quid enim repugnantiae est? sed hoc admisso, replicatio distans admittenda est. » Concludit proinde: « inter omnia miracula divina nullum clarius percipitur possibile, quam replicatio corporum. »

Sit probanda possibilis replicatio continua. Si singulae atomi, e quibus coalescit corpus, occupent totum spatium, in quo est corpus, ipsum erit totum in singulis partibus spatii a se occupati. Atqui atomus simplex potest per se occupare quodvis finitum spatium; atomus ergo corporeus, licet determinata naturaliter ad parvam partem spatii, potest, si Deus velit, occupare totum spatium proprium corporis; ac possunt omnia simul, quia possunt se penetrare; idque fieri potest quin naturalis ordo inter singulas atomos, et partes corporis tollatur; hic enim pendet ex ipsa structura et indole partium, quae non destruitur per ampliationem spatii, cum maioris vel minoris spatii occupationis sint atomi capaces: ergo potest, Deo iubente, cor-

pus esse totum in singulis partibus spatii continui a se occupati.

Haec replicatio corporis continua, quae fit per augmentum spatii cuiuscumque atomi, fieri quoque potest praevente primum diminutione spatii proprii cuiusque atomi, ut ita totum corpus ad minimum spatum redigatur, puta unius digiti; et simul unaquaque atomus ad huius spatii amplitudinem porrigatur.

Tandem quia ens simplex in puncto quoque exsistere potest, et potest aliud ab alio penetrari; licet quoque omnia elementa unius corporis in parvo spatio concludere ita, ut in quovis eius puncto omnia sint, et sic nullum sit punctum illius spatii, in quo totum corpus non exsistat.

Porro vides in hypothesi continua formalis explicationi huic non esse locum; quia continuum formale est unum ens, quod non est totum ubicumque est, nec intelligitur quid possit esse, nisi ens simplex evadat; dum enim simplex non est, partes extra partes in sua extensione habet, haec enim est eius essentia.

Corollaria. Ex demonstratis liquet: 1º Quod si corpus replicari potest, potest quoque et spiritus: ideoque totus homo replicari potest, ut in SS. Eucharistia contingit.

Liquet 2º corpus ita replicari posse in pluribus locis discretis, ut in omnibus locis proprio et naturali modo existat, h. e. circumscriptive, habens nempe partes extra partes, respondentes partibus aliorum corporum circumstantium.

Liquet 3º corpus ita replicari posse, ut partes eius alium situm habeant in uno loco, alium in alio loco: considera enim partes singulas replicari, et nulla erit difficultas nisi ex phantasia.

Liquet 4º satis leves esse eos scriptores, qui sicubi in vita alicuius sancti viri, cuius gesta referunt, occurrat huiusmodi phaenomenon, id explicare non dubitant per apparitionem Angeli, qui alterutro in loco se homini substituat, vicemque eius gerat. Licet enim id quoque fieri possit, qui tamen hanc unicam praefert explicationem, videtur negare vel possibilitatem replicationis, quod esset error in fide, vel

eius convenientiam in eo casu, quod nemo scit unde ille didicerit.

Ut quid in hac replicatione possibile sit cognoscatur, hae regulae generales teneri possunt. 1º Praedicata, seu denominations, quae repugnant eidem rei secundum se consideratae, repugnant quoque eidem multipliciter ubicatae. Ita, eognoscere et non cognoscere, esse heic, et non esse heic, esse vivens, non esse vivens.

2º Praedicata, quae repugnant rei ut ubicatae unica ubicatione, non eo ipso repugnant ei multis in locis ubicatae: sic esse vicinum Parisiis repugnat corpori ubicato solum Romae; non autem corpori ubicato heic, et per replicationem illic quoque ubicato.

3º Nulla praedicata contradictoria (affirmatio et negatio de eodem) verificantur de corpore replicato sub ulla replicatione, sed praedicata positiva, ceteroquin contraria et incompossibilia in eodem subiecto ut ubicato unica ubicatione, non sunt talia, si illud est multipliciter ubicatum. Ita esse distans, et esse vicinum; corpus esse quadratum et rotundum (Cf. coroll. 3º), impellere et resistere, quod et ab eodem in una ubicatione in diversis partibus fieri potest, et ita porro.

Expediendae sunt tamen difficultates contra ipsam themis quoad replicationem corporum discretam.

1º Criterium quo cognoscimus corpora inter se distincta, nequit falsificari: atqui falsificaretur, si idem corpus esse posset in pluribus locis; nam criterium huiusmodi est distinctio localis.

Respondeo D. M. criterium omne, conc. criterium aliquod ex legibus naturae ortum, subd. nequit naturaliter, et frequenter, conc. vel transm.; nequit identidem et supernaturaliter, subd. ita ut error sit necessarius, conc. vitari possit, neg.

Contrad. rationem m. Distinctio localis est criterium unicum discernendi corpora, neg. nam et praestant id differentiae specificae, proprietates diversae, diversaeque activitates: est aliquod criterium, subd. uaturaliter valens in

hypothesi quod leges naturae serventur, quam hypothesim certum est generatim verificari, *conc.* est criterium essentiale, cui nulla exceptio fieri potest, *neg.*

Affirmatio distinctionis corporum ex eo quod et heic et illic corpus videatur, in iis qui sciunt Deum posse legi naturae derogare, continet implicite hanc hypotheses: nisi Deus legi derogaverit. Illi vero, qui id ignorant, nequeunt iure conqueri; quia potestatem id sciendi Deus eis contulit cum lumine rationis; nec eorum contingens ignorantia potest impedire Deum ab exercitio sua potestatis.

Ceterum non solum potest replicari corpus, sed potest quoque fieri nota haec replicatio, vel fide, ut pro SS. Eucharistia contingit, vel mediis quoque naturalibus ex relationibus testium simul collatis; quemadmodum aliquibus sanctis viris usuvenisse inde novimus. Quia vero miracula praesumenda non sunt, neque sunt quotidie exspectanda, non est cur solliciti simus an quae plura apparent sint reapse plura, cum praesertim si miraculum intercedit, id serius ocyus notum fiat; Deus enim miracula non patrat ut illudat, sed ut doceat; ideoque se illis manifestat.

2º Nequit existere ens simul in duabus partibus temporis; ergo neque in duabus partibus spatii.

Respondeo: *nego* paritatem, quia partes temporis sunt successivae, ideoque una excludit aliam: haberetur proinde contradictio; at partes spatii sunt simul.

3º Una pars spatii non est alia; ergo pars spatii realis, distinguitur ab alia: corpus autem est spatium reale: ergo nequit unum corpus duo spatia realia constituere.

Respondeo. *Dist. Antec.* *M.* una pars spatii absoluti, non est alia, *conc.* una pars spatii realis, *subd.* non est alia pars spatii realis, h. e. non est aliud corpus, *conc.* nequit actuare plures possibilitates spatii absoluti, *subd.* naturaliter, *conc.* miraculose, *neg.*

Contrad. Cons. *M.* pars spatii realis distinguitur ab alia, h. e. occupat distincta loca, *conc.* est alia et alia in se ipsa, *subd.* si lex naturae servatur, *conc.* si miraculum fiat, *neg.*

Conc. m. et *dist. conseq.* nequit unum corpus esse duo spatia realia, seu duo corpora, *conc.* nequit actuare duas possibilitates spatii absoluti, seu duo loca, *subd.* naturaliter *conc.* supernaturaliter, *neg.*

4º Si replicatio fieret, et idem homo esset in Collegio Romano et in Basilica S. Petri, idem a se ipso distaret: atqui hoc est absurdum: ergo.

Respondeo. *Dist.* conditionatum *M.* distarent a se ipsis loca, in quibus ille foret, *conc.* distaret ipse a se ipso, *neg.*

Et *concessa minore, negatur consequens.* Hic lusus est phantasiae, quae cohibenda est; solaque ratio spectanda.

5º Si potest corpus replicari, poterit Deus unum hominem centies millies in locis proximis replicare ita, ut ex uno homine ingens fiat exercitus, qui exercitum alium vere pluribus millibus constantem fundat et profiget: hoc vero ridiculum videtur.

Respondeo. Concedo illud fieri posse; esset tamen exercitus specie tenuis, cum non multitudo foret, sed unus homo. Praeterea facta replicatione non eo ipso augeretur vis illius hominis, quamvis ex opportunitate maioris spatii occupati, posset extensive esse maior. Quod si novo miraculo Deus eius vires intrinsecas augeret, haberetur quidem aequivalens exercitui, sed ita ut uno ictu totus interimi posset.

Ceterum cum miracula solus Deus faciat, ipse autem semper sapienter agat, non est timendum ne illud fiat, quod derideri merito possit.

Nota. Diximus naturaliter replicationem haberi non posse: et quidem quod spectat ad corpora, de quibus loquimur, argumento quod attulimus res probatur. Si vero quaestio fiat an in aliis entibus ea sit naturaliter possibilis, haec quaestio spectat ad aliam tractationem. Cf. Anthropol. Th. IX.